

dat de meeste die zich buiten de kuip bevonden verdwenen rond de jaren 53 toen de zo efficiënte elektrische verlichting de romantische gaslantarens verdrongen.

Ik herinner mij dat er prachtige exemplaren stonden in de gezusters Loveling straat... Eerst verdwenen de lantarens, daarna werden de voetpaden ingekort... Zelf herinner ik mij geen meerarmige. Zij moeten er toch eens gestaan hebben. Bestaat er daar geen studie over?

Niet overal ter wereld zijn ze verdwenen. Brussel heeft er nog een paar rond de Congres kolom. En zie eens naar de lichten op de Alexander III brug over de Seine in Parijs! Wat sierlijke kunstwerken. Wat een harmonisch geheel. Trouwens de lantaarn palen zijn eenvoudig niet weg te denken uit Parijs. Ganse wijken zijn er nog mee uitgerust. Enkel het gaslicht werd vervangen door een elektrische lamp. Estetiek en efficientie gaan echt samen.

Zou het nu echt niet mogelijk zijn zo een paar meerarmige palen in Gent terug te plaatsen? En dan liefst niet in moderne stijl maar in de versie 1880. Ik zie ze reeds staan: een stuk of vier op St Baafsplein, een tiental op de kouter een paar rond de St Jacobs en 't Gravenkasteel. En hier en daar nog een, al was 't maar om als voorgrond te dienen voor kiekies... of postkaarten. Ja ik weet wel, het kost allemaal geld, maar is er misschien ergens een firma die er een paar wil schenken aan de Stad? Dat is dan weer geld waar zij geen belasting op moeten betalen. Of wie weet heeft de stadskas nog een geheim laadje waar nog wat in zit. En 't is to zo mooi en romantisch. Echt iets voor onze eeuw.

Gewyde van Gent

ALFONS VAN WERVEKE (vervolg)

De eerste taak die Van Werveke tot een goed einde bracht was het persklaar maken van de Uitleggingen tot de Gentsche Stads- en Baljuwrekeningen, Gent, 1906. Weliswaar vermeldt het titelblad dat het (benedictijner)werk uitgegeven is door V. Van der Haeghen en A. Van Werveke, maar de directe (intime) omgeving van deze laatste wist maar al te goed dat de heer Stadsarchivaris voor het opstellen van die uitleggingen maar luttel tijd gevonden had: de werkkraft van zijn adjunct kennend en wetende dat op diens prestaties blindelings te vertrouwen viel....

Na een tijdsverloop van twee jaar, dus in 1908, kon de laatste echo van de G.S.&B. vernomen worden: de uitgave van het tot in de puntjes samengesteld register op die G.S.&B.

Ditmaal prijkte slechts de naam van één uitgever op het titelblad: A. Van Werveke.

Nu de pen gescherpt voor het in orde brengen van de uitgave

van een volgend stel rekeningen, namelijk die welke de periode tussen de twee Artevelden bestrijken: 1351/52 - 1372/73.

Bij het uitbreken van de Oorlog '14-'18 waren reeds iets minder dan 700 bladzijden tekst, omvattende de jaren 1351-1364, van de pers gekomen. Doch om uiterst duistere redenen werden in de drukkerij én het handschrift, én het zetsel, én de gereed gekomen vellen druks door de Duitsers aangeslagen en vernietigd. Als bij mirakel was men er tijdig in geslaagd 2 volledige stellen van het drukwerk te verdonkeremen. Een vond zijn weg naar de bibliotheek van Prof. H. Pirenne. Het ander belandde gelukkig bij Alfons. Meer dan een halve eeuw bleven die uitzonderlijk kostbare, belangrijke documenten van elk daglicht verstoken. Wat er van Pirenne's exemplaar geworden is, weet ik niet. Dat hetwelk Prof. emer. Dr. Hans van Werveke van zijn vader geërfd heeft diende in 1970 om door de zorgen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis (Paleis der Academieën, Brussel) anastatisch gereproduceerd te worden. Een met onze beide handen toegejuichte gebeurtenis, niet in het minst omdat de onmogelijk af te wegen hoeveelheid arbeid eraan besteed, niet vruchteloos verricht werd.

Jammer genoeg zullen we nog lang moeten wachten eer de leemte van 8 jaar rekeningen zal aangevuld zijn. Met Prof. Van Werveke die voor de dikke, extra verzorgde en prima uitgevoerde foliant een merkwaardige inleiding schreef, spreken we de hoop uit dat ook die enkele jaren rekeningen op een schone dag de reeds bestaande mogen komen vervoegen.

Alfons had evenwel meer dan een pijl op zijn boog. Vanzelfsprekend zou het ons al te ver voeren wilden we hem al die pijlen laten afschieten. Onvermeld mogen we echter niet laten die alleszins opmerkelijke studie over de Leugemeete, studie die hij schreef in samenwerking met Baron J.B. Béthune nadat de erin behandelde materie gedurende zoveel tijd zoveel inkt had doen vloeien en zoveel kwaad bloed doen zetten.

In 1846 had Felix de Vigne in de kapel van het Godshuis van St.-Ján en St.-Pauwel bekend als de "Leugemeete" (Brugsepoortstraat) onder een kalklaag muurschilderingen ontdekt die dagtekenden uit de eerste helft van de 14de eeuw en een lange stoet van gewapende gemeentenaren voorstelden. Terwijl voor de Gentse deskundigen deze fresco's golden voor authentieke kunstwerken (Em. Varenbergh, Hermann van Duyse, J.Th. de Raedt, G. van den Gheyn); meenden enkele confraters (J. van Maldeghem, H. Fierens-Gevaert) De Vigne van bedrog te mogen beschuldigen: eigenhandig aangebrachte vervalsingen.

Om aan de uitzichtloze pennestrijd voor goed een einde te stellen werd Van Werveke belast met het uitbrengen van een

verantwoord = wetenschappelijk verslag over de al dan niet echtheid van de fresco's. Dat rapport dat zoals gezegd met de medewerking van Baron J.B. Béthune tot stand kwam groeide uit tot twee stevige boekdelen, waarvan het eerste, in 1902 uitgegeven door de Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen, al de documenten opsomt die betrekking hebben op de kapel en haar inhoud, en het tweede, uitgegeven in 1909, dat zich bezig houdt met de eigenlijke studie van het onderwerp. Het rapport stelde voor eeuwig en altijd een einde aan de onsmakelijke kibbelpartij.

Van samenwerking gesproken. Met Ch. Gilleman schreef Alfons over de Médailles frappées par ordre du magistrat (de Gand) 1580-1717; over de Inaugurations en Flandre 1717-1792; over de Jetons du Vieux-Bourg; over de Jetons scabineaux au XVIIe et au XVIIIe; over de Cours et prix d'accouchement 1779-1817. Door eenieder ten volle gewaardeerde historisch-aardrijkskundige bijdragen plaatste hij in het Bulletin de la Soc. royale belge de Géographie en meer folkloristisch getinte opstellen in het tijdschrift Volkskunde: over Huwen, Vrijen, Echtscheiden, Begraven, Verhuren van reliquieën; over Ontucht, onwettelijk samenwonen, Veelwijverij, Overspel, lichte Vrouwen en bekeerde Zondaressen. Enzovoort. Et cetera.

Een rijkelijk gestoffeerd hoofdstuk zou te schrijven zijn over de bedrijvigheid van de in 1899 benoemde Conservator van de Oudheidkundige Musea en van het Gravensteen. Wat laatstgenoemd gebouw (1) betreft hadden weliswaar Hermann van Duyse (2) en architect J. de Waele (3) op verschillende tijdstippen beslist lezenswaardige studies laten verschijnen, aan Van Werveke kwam ontegensprekelijk de eer toe de eerste geweest te zijn die een methodisch opgestelde "Gids voor den bezoeker" in het licht gaf. In 1905 als bijdrage opgenomen in de door de Commissie van Monumenten en Stadsgezichten uitgegeven "Gand, Guide illustré" en in hetzelfde jaar als zelfstandige brochure geschreven in collaboration met de genoemde Joseph De Waele: Le Château des Comtes de Flandre à Gand (7de uitgave in 1923). Te noteren valt dat AL de later bezorgde edities:

's Gravensteen te Gent, 5de druk, 1934, 1962, enz.

Guide du Château des Comtes de Flandre à Gand, 1960, enz.

The Castle of the Counts of Flanders, Ghent, 5th Edition, 1945, 6th Edition, 1956, enz.

Das Grafenschloss in Gent, 1956, enz.

trouwe bewerkingen of vertalingen zijn van de in 1905 uitgegeven brochure.

Noten

M. van Wesemael (vervolgt)

(1) Stadseigendom geworden in 1872 (Poortgebouw) en in 1887 (de eigenlijke burcht)

(2) Hermann Van Duyse, Le Château des Comtes de Gand, Anvers, 1892

(3) J. De Waele, Etude sur l'Age des différentes Parties du Ch. d. C., Gand, 1897.